

Tarptautinių sankcijų įgyvendinimas: teismų praktikos apžvalga

Neringa Mickevičiūtė, partnerė
Advokatų kontora Ellex Valiūnas ir partneriai

Ellex

Planas

1. Trumpai dėl teismų išaiškinimų svarbos
2. Laukiami svarbūs prejudiciniai sprendimai
3. Aktualūs ES teismų išaiškinimai
4. Aktualūs LT teismų išaiškinimai

Teismų kompetencija užtikrinti vienodą teisės aktų aiškinimą tarptautinių sankcijų srityje

„Teisingumo Teismas geriausiai gali nuspręsti dėl **Sajungos aktų galiojimo**, atsižvelgdamas į per prejudicinio sprendimo priėmimo procedūrą turimas galimybes: pirma, gauti valstybių narių ir Sajungos institucijų, kurių aktai ginčijami, pastabas, antra, paprašyti valstybių narių, Sajungos institucijų, organų ar įstaigų, kurie nėra proceso šalys, pateikti bet kokios informacijos, kuri, kaip jis mano, būtina siekiant išnagrinėti bylą (šiuo klausimu žr. 1987 m. spalio 22 d. Sprendimo Foto-Frost, 314/85, EU:C:1987:452, 18 punktą).“

Iš ESTT sprendimo „Rosneft“ byloje

„Esminis SESV 267 straipsnio tikslas – užtikrinti, kad **nacionaliniai teismai vienodai taikytų Sajungos teisę, ir šis tikslas vienodai taikytinas tiek sprendimų, kuriais numatoma priimti ribojamąsias priemones fiziniams ir juridiniams asmenims, teisėtumo kontrolei, tiek kitiems Sajungos aktams**. Iš tiesų, kalbant apie tokius sprendimus, nurodytina, kad skirtumai tarp valstybių narių teismų dėl Sajungos teisės aktų galiojimo gali daryti žalą pačiam Sajungos teisinės sistemos vieningumui ir pažeisti pagrindinį teisinio saugumo reikalavimą (pagal analogiją žr. 1990 m. vasario 22 d. Sprendimo Busseni, C-221/88, EU:C:1990:84, 15 punktą; 2005 m. gruodžio 6 d. Sprendimo Gaston Schul Douane-expediteur, C-461/03, EU:C:2005:742, 21 punktą ir 2011 m. gruodžio 21 d. Sprendimo Air Transport Association of America ir kt., C-366/10, EU:C:2011:864, 47 punktą).“

A recent Court of Justice of the EU (CJEU) ruling confirms that EU businesses are bound to comply with EU sanctions in relation to activities carried out wholly outside of the EU.

Neves 77 Solutions SRL

prieș

Agencia Națională de Administrare Fiscală – Direcția Generală Antifraudă Fiscală

The EU Best Practices are non-binding recommendations, as only the Court of Justice of the European Union (CJEU) is competent to interpret EU law under Article 267 TFEU. This means that, despite the authority of the Council's interpretations of EU sanctions, the CJEU can overrule these positions.

The CJEU's reports disclose consistently high or even increased numbers of sanctions cases (preliminary rulings as well as litigation by sanctioned individuals). The Court of Justice reported that *“no fewer than [...] 117 requests for a preliminary ruling [...] were brought before the Court in that field in 2024”*. According to the Deputy Registrar of the Court of Justice, *“what will prove undoubtedly more eye-catching [...] is the high number of cases concerning [...] the restrictive measures adopted in the context of the war in Ukraine”*.

LVAT kreipėsi į ESTT sankcijų byloje dėl sąsajų su Vladimiru Putinu

LVAT kreipėsi į ESTT sankcijų byloje dėl sąsajų su Vladimiru Putinu

2025 m. vasario 12 d. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (LVAT) nutartis sustabdyti bylą ir kreiptis į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą (ESTT)

Pareiškėjas: AB „Inter Rao Lietuva“

Atsakovas: Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba (FNTT)

Faktinės ginčo aplinkybės: AB „Inter Rao Lietuva“ buvo įtraukta į sąrašą dėl sąsajų su ES sankcionuojamais asmenimis, konkrečiai, FNTT nusprendus, kad bendrovė yra kontroliuojama Rusijos Federacijos prezidento Vladimiro Putino. Bendrovė ginčijo šią sąsają ir prašė FNTT išbraukti ją iš sąrašo, tačiau FNTT atsisakė tenkinti bendrovės prašymą.

Kreipimosi į ESTT esmė: FNTT įtraukė AB „Inter Rao Lietuva“ į sąrašą ir įšaldė jos turtą, nepriimdama atskiro administracinio akto, todėl svarstyтина, ar bendrovės teisė į gynybą būtų laikoma tinkama, jei būtų užtikrinama jau po tokio sprendimo priėmimo. Taip pat keliamas klausimas dėl galutinio naudos gavėjo nustatymo, vertinant Rusijos ir Baltarusijos valstybines įmones, kurios nėra tiesiogiai įtrauktos į ES sankcijų sąrašą.

LVAT kreipėsi į ESTT sankcijų byloje dėl sąsajų su Vladimiru Putinu

Prejudiciniai klausimai:

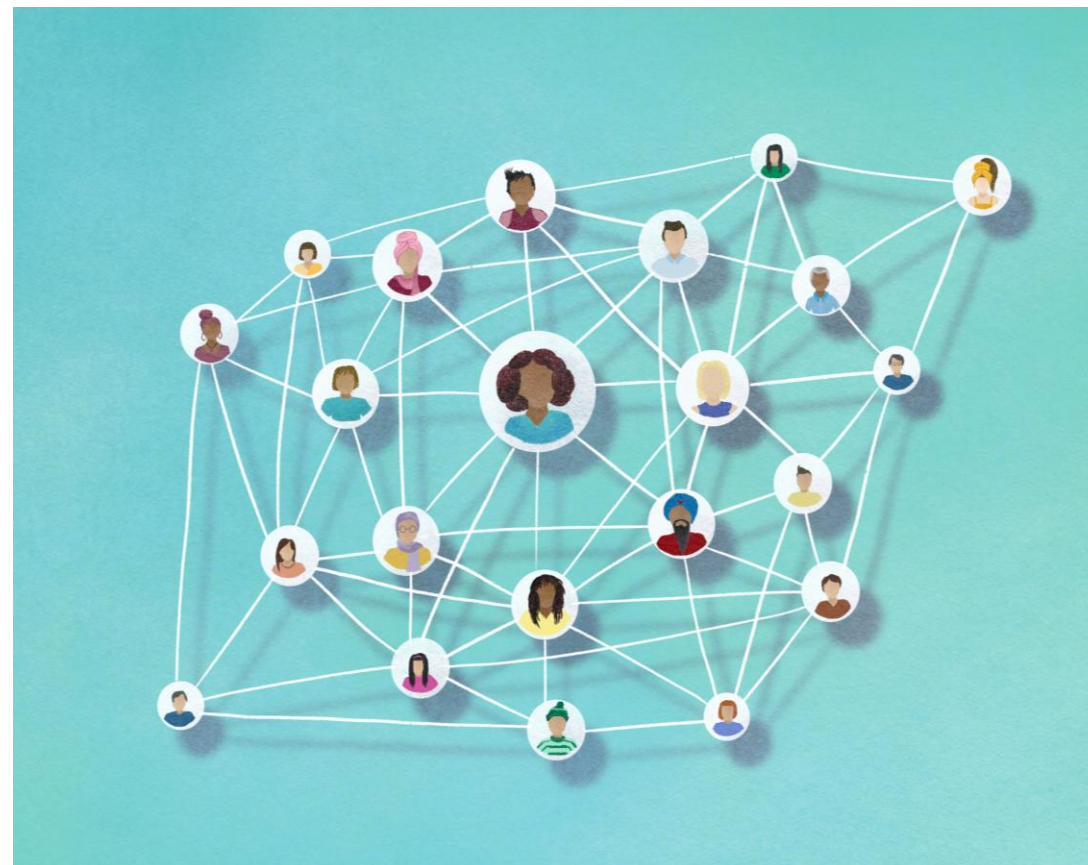
1. Ar pagal Chartijos 41 straipsnį leidžiama nacionalinė priemonė, kai asmuo įtraukiamas į turto įšaldymo sąrašą dėl ryšių su sankcionuotais asmenimis, o apskųsti galima tik po įtraukimo?
2. Ar pagal Chartijos 47 straipsnį visapusiškos teisminės kontrolės reikalavimas būtų užtikrintas, jei nacionalinis teismas, nagrinėdamas FNTT sprendimą įšaldyti Bendrovės turtą siekiant apsaugoti nacionalinį saugumą nuo Rusijos įtakos energetikos sektoriuje, vertintų tik procedūrinių taisyklių laikymąsi, motyvų pagrįstumą, faktinių aplinkybių tikslumą, akivaizdžias klaidas ir nepiktnaudžiavimą įgaliojimais, t. y. nevertintų priimtų sprendimų politinio tikslingumo.
3. Ar remiantis Chartijos 47 straipsniu, vertinant asmens sąsajas su Rusijos Federacijos politinės valdžios atstovais, būtina įrodyti faktinį ir veiksmingą šių atstovų kontrolės įgyvendinimą juridiniuose asmenyse, **ar pakanka pripažinti kontrolę egzistuojančią vien dėl jų turimų valdžios įgaliojimų**, net jei tai negali būti patvirtinta objektyviais ir pakankamai svariais įrodymais.

Dėl Rusijos ir Baltarusijos valstybinių įmonių vertinimo

32. Klausimas: Kas laikytinas galutiniu naudos gavėju, vertinant Rusijos ir Baltarusijos valstybines įmones, kurios nėra tiesiogiai įtrauktos į ES sankcijų sąrašą, bet jų steigėjas, pavyzdžiui, yra Rusijos ministerija, o ministerijos atstovą paskyrė sankcionuotas asmuo – Rusijos prezidentas?

Atsakymas: Rekomenduojame kiekvienu atveju vertinti individualiai. Peržiūrėti tokių valstybinių įmonių įstatus, kas juos pasirašė, kokias teises turi paskirtas ministerijos atstovas, ar tai galėtų atitikti nuosavybės ir (ar) kontrolės kriterijų.

Atitinkamai vertinant Rusijos ar Baltarusijos įmonių kontrolės faktą turi būti vertinami ne tik Rusijoje ar Baltarusijoje galiojantys teisės aktai, bet ir reali faktinė situacija. Valstybių prezidentai per jiems tiesiogiai pavaldžių asmenų tinklą realiai turi vyraujančią įtaką iš esmės bet kuriai valstybinei įmonei, taip pat realiai gali skirti arba pašalinti tokių įmonių administracinio, valdymo ar priežiūros organo narių daugumą. Šis faktas nereiškia, kad sankcijos turėtų būti taikomos visoms Rusijos ar Baltarusijos įmonėms, nes galima daryti pagrįstą prielaidą, kad nedidelėms ar režimui nereikšmingoms įmonėms valstybių prezidentai tiesioginės įtakos nedaro, tačiau sankcijos turėtų būti taikomos tomis, kurios yra didelių pajamų šaltinis, materialiai ar finansiškai remiančios prezidentų ir jų režimą, ir todėl, tikėtina, esančios šių asmenų vyraujančioje įtakoje, taip pat jie realiai gali ir yra suinteresuoti skirti arba pašalinti tokio juridinio asmens ar subjekto administracinio, valdymo ar priežiūros organo narių daugumą.

Juridinio asmens
nuosavybės ir kontrolės
testas:

UAB „EM SYSTEM“ byla

Ellex®

Juridinio asmens nuosavybės ir kontrolės testas

2024 m. sausio 31 d., Lietuvos Aukščiausiasis Teismas

Ieškovas: UAB „EM SYSTEM“

Atsakovai: AB SEB bankas ir AS „Citadele bankas“ Lietuvos filialas

Faktinės ginčo aplinkybės: Ginčas kilo dėl atsakovų pritaikytų apribojimų ieškovui disponuoti lėšomis, esančiomis atsakovų atidarytose banko sąskaitose. Ieškovas prašė teismo įpareigoti atsakovus vykdyti banko sąskaitos sutartis, leidžiant ieškovei be apribojimų disponuoti banko sąskaitose esančiomis lėšomis.

Juridinio asmens nuosavybės ir kontrolės testas

2024 m. sausio 31 d., Lietuvos Aukščiausiasis Teismas

Council Regulation (EC) No 765/2006 of 18 May 2006 concerning restrictive measures in view of the situation in Belarus and the involvement of Belarus in the Russian aggression against Ukraine

Article 2

1. All funds and economic resources belonging to, or owned, held or controlled by the natural or legal persons, entities and bodies listed in Annex I shall be frozen.
2. No funds or economic resources shall be made available, directly or indirectly, to or for the benefit of the natural or legal persons, entities and bodies listed in Annex I.

Guidelines on implementation and evaluation of restrictive measures (sanctions) in the framework of the EU Common Foreign and Security Policy - new elements

1. The criterion to be taken into account when assessing whether a legal person or entity is owned by another person or entity is the possession of more than 50% of the proprietary rights of an entity or having majority interest in it⁴. If this criterion is satisfied, it is considered that the legal person or entity is owned by another person or entity.

- 4 Criterion as in definition provided for in Regulation 2580/2001.
- 5 Criteria as in definition provided for in Regulation 2580/2001.

Council Regulation (EC) No 2580/2001 of 27 December 2001 on specific restrictive measures directed against certain persons and entities with a view to combating terrorism

5. 'Owning a legal person, group or entity' means being in possession of 50 % or more of the proprietary rights of a legal person, group or entity, or having a majority interest therein.

Juridinio asmens nuosavybės ir kontrolės testas

2024 m. sausio 31 d., Lietuvos Aukščiausiasis Teismas

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas pabrėžė, kad aiškinant, kurių juridinių asmenų ir kurios lėšos turi būti įšaldomos pagal Reglamento Nr. 765/2006 2 straipsnio 1 dalį (toliau - Reglamentas), svarbu tai:

- kokie yra juridinio asmens priklausymo nuosavybės teise ir kontrolės kriterijai,
- kokiais atvejais nuosavybės teise turimo ar kontroliuojamo juridinio asmens lėšos suprantamos kaip asmens, kuriam taikomos sankcijos, nuosavybės teise turimos, valdomos arba kontroliuojamos lėšos.

Juridinio asmens nuosavybės ir kontrolės testas

2024 m. sausio 31 d., Lietuvos Aukščiausiasis Teismas

Remdamasis šiais argumentais Lietuvos Aukščiausiasis Teismas nutarė, jog nėra aišku, koku kriterijumi turėtų vadovautis nacionalinis teismas, vertindamas, ar sankcijas (lėšų įšaldymą) pritaikęs privataus sektoriaus subjektas (bankas) tinkamai įvertino, kad ieškovė (juridinis asmuo) nuosavybės teise priklauso asmeniui, kuriam pagal Reglamentą turi būti taikomos tarptautinės sankcijos:

- banko sąskaitų įšaldymo metu tokias sankcijas numatęs Reglamentas neapibrėžė kriterijaus, į kurį reikia atsižvelgti vertinant, ar juridinis asmuo arba subjektas nuosavybės teise priklauso kitam asmeniui ar subjektui;
- tuo metu aktualioje rekomendacinio Europos Sąjungos Tarybos dokumento apie tokių sankcijų taikymą versijoje buvo nurodytas „daugiau nei 50 % nuosavybės teisių į subjektą arba daugumos dalies akcijų jame“ turėjimo kriterijus, bet į šios nuostatos šaltinį nukreipiančioje išnašoje nurodytame Reglamente Nr. 2580/2001 buvo nustatytas „50 % ar daugiau juridinio asmens, grupės ar susivienijimo savininko teisių arba daugumos dalies akcijų jame“ turėjimas.

Juridinio asmens nuosavybės ir kontrolės testas

2024 m. sausio 31 d., Lietuvos Aukščiausiasis Teismas

Taip pat kyla klausimas atsižvelgiant į Geriausios praktikos dokumentuose 55d punkte pateiktus išaiškinimus, kad jei nustatomas priklausymas nuosavybės teise ar kontrolė, sudarius galimybę į sąrašą neįtrauktiems juridiniams asmenims arba subjektams, kurie nuosavybės teise priklauso į sąrašą įtrauktam asmeniui ar subjektui arba yra jo valdomi, naudotis lėšomis arba ekonominiais ištekliais, bus iš esmės laikoma, kad pastarajam netiesiogiai sudaryta galimybė jais pasinaudoti, išskyrus tuomet, jei galima kiekvienu konkrečiu atveju pagrįstai nustatyti, remiantis rizikos vertinimu grindžiamu požiūriu, atsižvelgiant į visas atitinkamas aplinkybes, įskaitant Geriausios praktikos dokumentuose nurodytus kriterijus, kad atitinkamos lėšos nebus naudojamos to į sąrašo įtraukto asmens ar subjekto arba jo naudai.

Juridinio asmens nuosavybės ir kontrolės testas

2024 m. sausio 31 d., Lietuvos Aukščiausiasis Teismas

Jei vertinimą pagal Geriausios praktikos dokumentuose pateiktus kriterijus turėtų atlikti bankas, kiltų klausimas, ar tai nebūtų nepagrįstai didelė našta privataus sektoriaus subjektui, atsižvelgiant taip pat ir į tai, kad pagal Reglamentą tam tikros pareigos, susijusios su tinkamu sankcijų įgyvendinimu, yra numatomos ir kompetentingoms nacionalinėms institucijoms.

Atsižvelgiant į kilusius neaiškumus, buvo kreiptasi į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą bei civilinė byla sustabdyta iki prejudicinio sprendimo gavimo.

Generalinės advokatės nuomonė dėl „kontrolės“ sąvokos

Ellex®

Generalinės advokatės nuomonė dėl „kontrolės“ sąvokos

2025 m. liepos 17 d. generalinė advokatė Capeta pateikė nuomonę apie tai, ar pagal ES sankcijas įšaldytos fizinio asmens lėšos ir ekonominiai ištekliai apima ir tos bendrovės turtą, kurioje tas asmuo turi 50 % akcijų

Savo išvadoje generalinė advokatė pažymi, kad turto įšaldymo priemonės, taikomos į sankcijų sąrašą įtrauktam asmeniui, automatiškai netaikomos bendrovei, kurioje tas asmuo turi akcijų. Tačiau jei įtrauktas asmuo valdo 50 % akcijų, galima manyti, kad jis „kontroliuoja“ bendrovės lėšas ir ekonominius išteklius, todėl bankai gali laikino pobūdžio tvarka įšaldyti kontroliuojamų subjektų turtą, tuo metu atliekant papildomą patikrinimą. **Sąvoka „kontrolė“ turi būti interpretuojama plačiai, apimant visas tiesiogines ir netiesiogines priemones, kuriomis įtrauktas asmuo gali daryti įtaką įmonės turtui ir ekonominiams ištekliais.** Ši prielaida yra paneigiama ir turi būti vertinama nacionalinių teismų kiekvienu atveju atskirai.

Europos Sąjungos teismų praktika

Ellex[≡]

Reklamos ir transliacijos draudimas

Ellex®

Reklamos ir transliacijos draudimas

2025 m. kovo 26 d., ES Bendrasis Teismas

Pareiškėjai: Nyderlandų žiniasklaidos priemonės
(A2B Connect BV, BIT BV, Freedom Internet BV)

Atstovas: ES Taryba

Faktinės ginčo aplinkybės: Pareiškėjai (Nyderlanduose įsteigtos interneto paslaugų teikimo įmonės A2B Connect BV, BIT BV ir Freedom Internet BV) kreipėsi į ES Bendrąjį Teismą, siekdami panaikinti ES Tarybos priimtus ribojamuosius veiksmus (draudimas transliuoti ir reklamuoti produktus Rusijoje po jos karinės agresijos prieš Ukrainą), kurie, pareiškėjų teigimu, pažeidė jų teisę teikti paslaugas ir riboja informacijos laisvę.

Reklamos ir transliacijos draudimas

2025 m. kovo 26 d., ES Bendrasis Teismas

Ribojamieji veiksmai apėmė:

- laikiną transliavimo draudimą ir leidimų transliuoti turinį sustabdymą tam tikroms Rusijos žiniasklaidos priemonėms;
- laikiną reklamos draudimą produktams ar paslaugoms, rodomiems ar transliuojamiems per šias žiniasklaidos priemones.

Pareiškėjai teigė, kad šie veiksmai pažeidžia jų teisę teikti paslaugas ir informacijos laisvę, nes jie buvo įpareigoti blokuoti tam tikrą turinį, nors patys nebuvo įtraukti į sankcijų sąrašus.

Reklamos ir transliacijos draudimas

2025 m. kovo 26 d., ES Bendrasis Teismas

ES Bendrasis Teismas, išnagrinėjęs bylą, patvirtino, kad ES Taryba turėjo kompetenciją priimti ginčijamus reglamentus, nes žiniasklaidos priemonės, kontroliuojamos Rusijos Federacijos vadovybės, vykdė propagandos ir dezinformacijos kampanijas, galinčias pakirsti demokratinių visuomenių pagrindus ir būti moderniojo karo arsenalo dalimi. Todėl ginčijami ribojamieji veiksmai buvo tiesiogiai susiję su ES tikslų, nustatytų ES sutarties 3 straipsnio 1 ir 5 dalyse, įgyvendinimu.

Kadangi minėti veiksmai sudaro reikšmingą ir tiesioginę grėsmę viešajai tvarkai ir ES saugumui, šie veiksmai, siekiant apsaugoti ES vertybes, pagrindinius interesus, saugumą ir nepriklausomybę bei išsaugoti taiką, yra tiesiogiai susiję su Bendrosios užsienio ir saugumo politikos tikslais.

Reklamos ir transliacijos draudimas

2025 m. kovo 26 d., ES Bendrasis Teismas

Teismas taip pat pažymėjo, kad priimant šiuos ribojamuosius veiksmus buvo paisoma proporcingumo principo, nes priemonės buvo tinkamos, būtinos ir adekvačios siekiant apsaugoti Europos Sąjungos vertybes, pagrindinius interesus, saugumą ir nepriklausomybę bei užtikrinti taiką. Teismas pabrėžė, kad ribojamieji veiksmai nebuvo nukreipti prieš pareiškėjus kaip tokius, o tikslas buvo užkirsti kelią pavojingai propagandai ir dezinformacijai, galinčiai destabilizuoti demokratines visuomenes ir kelti grėsmę ES viešajai tvarkai. Be to, teismas nurodė, kad buvo atsižvelgta į tai, jog interneto paslaugų teikėjai, kaip operatoriai, turi užtikrinti draudimo transliuoti turinį įgyvendinimą.

Tarpininkavimo paslaugų teikimas ir bausmių proporcingumas

Ellex[≡]

Tarpininkavimo paslaugų teikimas ir bausmių proporcingumas

2024 m. rugsėjo 10 d., Europos Sąjungos Teisingumo Teismas

Pareiškėjas: Neves 77 Solutions SRL

Atstovas: Rumunijos nacionalinė kompetentinga institucija ANCEX

Faktinės ginčo aplinkybės: bendrovė „Neves 77 Solutions SRL“ tarpininkavo trečiųjų šalių subjektų sandoriui dėl radijo aparatų, kurių dalis buvo pagaminti Rusijoje. Rumunijos nacionalinė kompetentinga institucija radijo aparatus priskyrė karinėms prekėms ir skyrė įspėjimą dėl pažeidimo bei nuobaudą ir konfiskavo iš sandorio gautas pajamas.

Šis Rumunijos institucijos sprendimas buvo apskųstas Bukarešto apygardos teismui, klausiant ar draudimas teikti tarpininkavimo paslaugas taikomas ir tokiu atveju, kai prekės fiziškai nebuvo įvežtos į ES teritoriją, ir ar pritaikyta nuobauda buvo tinkama ir proporcinga, atsižvelgiant į aplinkybes.

Tarpininkavimo paslaugų teikimas ir bausmių proporcingumas

2024 m. rugsėjo 10 d., Europos Sąjungos Teisingumo Teismas

Bukarešto apygardos teismas kreipėsi į ES Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą byloje.

ES Teisingumo Teismas padarė išvadą:

- Draudimas teikti tarpininkavimo paslaugas nereikalauja, kad prekės būtų įvežtos į ES, kadangi „tarpininkavimo paslaugos“, kaip nurodyta Sprendime ir Reglamente 833/2014, apima tokias paslaugas, tiesiogiai ar netiesiogiai teikiamas operatoriui Rusijoje, neatsižvelgiant į galutinę tos įrangos paskirties vietą. Taip pat toks sprendimas užtikrina draudimo veiksmingumą ir prisideda prie sankcijų tikslų įgyvendinimo.
- Pritaikytos priemonės yra proporcingos, atsižvelgiant į viešąjį interesą, taip pat nurodė, jog automatinis konfiskavimas buvo leidžiamas, nes tai atitinka visuotinės svarbos tikslą - atgrasyti nuo sankcijų pažeidimo.

Trečiųjų šalių sąvokų
„kilmė“ ir „eksportuota
iš“ vartojimo įtaka

Ellex®

Trečiųjų šalių sąvokų „kilmė“ ir „eksportuota iš“ vartojimo įtaka

2024 m. rugsėjo 5 d., Europos Sąjungos Teisingumo Teismas

Pareiškėjas: S. Z., dalyvaujant W. GmbH

Atstovas: Vokietijos Aukščiausiasis Federalinis Teismas

Faktinės ginčo aplinkybės: Buvo nustatyta, jog Vokietijos įmonė ir jos generalinis direktorius pažeidė ES draudimą importuoti medieną iš Birmos (Mianmaro), importuodami iš Taivano tik medžio medieną, kuri Taivane buvo perdirbta iš rąstų, bet tikroji medienos kilmė yra Mianmaras.

Šalys apskundė sprendimą Vokietijos federaliniam teismui, aiškindamos, kad importas nebuvo draudžiamas pagal Mianmaro reglamentą, nes medienos perdirbimas Taivane, produktui suteikė Taivano kilmę.

Trečiųjų šalių sąvokų „kilmė“ ir „eksportuota iš“ vartojimo įtaka

2024 m. rugsėjo 5 d., Europos Sąjungos Teisingumo Teismas

Vokietijos federalinis teismas pateikė prašymą Europos Sąjungos Teisingumo Teismui pateikti teisingą sąvokų „kilmė“ ir „eksportuota iš“ aiškinimą, kai prekės yra perdirbamos trečiojoje šalyje, taip pat, trečiųjų šalių išduotų sertifikatų, pagrindžiančių kilmės šalį, panaudojimą ir svarbą.

ES Teisingumo teismas aiškino, jog Mianmaro reglamento 2 straipsnio 2 dalies a punkte buvo uždrausta importuoti tam tikrus medienos produktus, kurie i) kilę iš Birmos (Mianmaro); arba ii) buvo eksportuoti iš Birmos (Mianmaro). Panašūs importo draudimai galioja ir kituose ES sankcijų režimuose, pavyzdžiui, Rusijai pagal Reglamentą 833/2014, kuris aiškiai draudžia tiesioginį ar netiesioginį tam tikrų prekių importą, draudimų formulavime panaudojant sąvokas „kilmė“ ir „eksportuota iš“, tačiau Mianmaro reglamente nuostatos nėra taip aiškiai įtvirtintos.

Trečiųjų šalių sąvokų „kilmė“ ir „eksportuota iš“ vartojimo įtaka

2024 m. rugsėjo 5 d., Europos Sąjungos Teisingumo Teismas

ES Teisingumo teismas taip pat aiškino, kad:

Importo draudime vartojama sąvoka „kilmė“ apima Birmos (Mianmaro) kilmės prekes, kurios netiesiogiai importuojamos per trečiąsias šalis, net jei prekės buvo perdirbtos, kol jų kilmė išlieka nepakitusi.

Be to, žvelgiant į Mianmaro reglamento 2 straipsnio 2 dalies a punkto kontekstą, kuriame buvo išskirtos sąvokos prekių „kilmė“ (2 straipsnio 2 dalies a punkto i papunktis) ir „eksportuotos iš“ (2 straipsnio 2 dalies a punkto ii papunktis), Teismas nusprendė, kad „kilmės“ statusą turinčių prekių importo draudimas būtų nereikalingas, jei draudimas prekėms „eksportuota iš“ būtų aiškinamas kaip prekės, kurios tam tikru momentu buvo Birmoje (Mianmare), net jei prekės tiesiogiai yra eksportuojamos iš kitos trečiosios šalies.

Trečiųjų šalių sąvokų „kilmė“ ir „eksportuota iš“ vartojimo įtaka

2024 m. rugsėjo 5 d., Europos Sąjungos Teisingumo Teismas

Teismas patvirtino, kad draudimas importuoti prekes, kurios yra „eksportuotos iš“ pagal Mianmaro reglamento 2 straipsnio 2 dalies a punkto ii papunktį taikomas tik prekėms, eksportuojamoms tiesiai iš Birmos (Mianmaro) į ES, o ne prekėms apdorotoms kitoje trečiojoje šalyje, nors prekės tikroji kilmė ir galėjo būti Birma (Mianmaras). Tokioms netiesiogiai iš Birmos (Mianmaro) gabenamoms prekėms būtų taikomas draudimas pagal 2 straipsnio 2 dalies a punkto i papunktį.

Teismas pabrėžė, kad Mianmaro reglamento 2 straipsnio 2 dalyje nustatytas importo draudimas nenustato pareigos pateikti prekių kilmės įrodymus ir net jei taip būtų, muitinė turėtų savo nuožiūra įvertinti ir nuspręsti dėl dokumentacijos tinkamumo prekių kilmės šaliai nustatyti, todėl muitinės nėra apribotos tik trečiųjų šalių išduotais sertifikatais, kuriuose nurodoma, kad atitinkamos prekės yra tos šalies kilmės.

Nacionalinių teismų praktika

Ellex[≡]

Viešojo pirkimo sutarties vykdymas

Ellex®

Viešojo pirkimo sutarties vykdymas

2025 m. balandžio 15 d., Lietuvos Aukščiausiasis Teismas

Administracinė atsakomybė patrauktas asmuo: M. K.

Atstovas: FNTT

Faktinės ginčo aplinkybės: FNTT nubaudė UAB „Eksortus“, atstovaujamą direktoriaus M. K., už tai, kad ji toliau vykdė viešųjų pirkimų – atviro konkurso (tarptautinio pirkimo) būdu 2021 m. lapkričio 19 d. tarp bendrovės ir VĮ Ignalinos atominės elektrinės (IAE) sudarytą apsauginių antklodžių viešojo pirkimo–pardavimo sutartį, po to, kai įsigaliojo tarptautinės sankcijos (po 2022 m. spalio 10 d.), draudžiančios toliau vykdyti viešojo pirkimo būdu sudarytas sutartis, jeigu 50 procentų ar daugiau nuosavybės teisių tiesiogiai ar netiesiogiai priklauso Rusijos Federacijos piliečiui (UAB „Eksortus“ 51 procentas akcijų ir priklausė Rusijos Federacijos piliečiui S. P.).

Viešojo pirkimo sutarties vykdymas

2025 m. balandžio 15 d., Lietuvos Aukščiausiasis Teismas

Pareiškėjas teigė, kad teismai byloje nenustatė tarp bendrovės ir VĮ Ignalinos atominės elektrinės sudarytos viešojo pirkimo–pardavimo sutarties konkrečių vykdymo veiksmų tarptautinių sankcijų taikymo laikotarpiu ir sutarties galiojimą nepagrįstai prilygino jos vykdymui.

LAT išaiškino, kad 2014 m. liepos 31 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 833/2014 (Reglamentas 833/2014) ir Lietuvos Respublikos tarptautinių sankcijų įstatymas (TSĮ) imperatyviai nustatė draudimą tarptautinių sankcijų įgyvendinimo laikotarpiu sudarinėti naujas priedoles, vykdyti seniau sudarytas priedoles, šias nutraukiant vienašališkai ar šalių susitarimu arba jų vykdymą sustabdant.

Byloje nustatyta, kad minėta pirkimo–pardavimo sutartis tiek teisiniu, tiek faktiniu požiūriu buvo vykdoma, bendrovė nesustabdė sutarties ar neinicijavo šios sustabdymo, todėl, atsižvelgiant į Reglamento 833/2014 ir TSĮ imperatyvių nuostatų įgyvendinimui aktualų materialųjį aspektą – tarptautinėmis sankcijomis nustatytų apribojimų ir įpareigojimų vengimo užkardymą, minėtas draudimas buvo pažeistas.

Viešojo pirkimo sutarties vykdymas

2025 m. balandžio 15 d., Lietuvos Aukščiausiasis Teismas

*„Įvertinus minėtą teisinį reglamentavimą, matyti, kad tiek Reglamentas 833/2014, tiek TSĮ nuostatos visiems juridiniams bei fiziniams asmenims imperatyviai nustatė draudimą tarptautinių sankcijų įgyvendinimo laikotarpiu sudarinėti naujas prievoles, vykdyti seniau sudarytas prievoles, šias nutraukiant vienašališkai ar šalių susitarimu arba jų vykdymą sustabdant. Akcentuotina, kad minėtas teisinis reglamentavimas subjektams **nustato pareigą imtis aktyvių veiksmų**, kad būtų užtikrintas sankcijų įgyvendinimas (TSĮ 4 straipsnio 2 dalis).“*

Sutarties šalių įsipareigojimų vykdymas sankcijų kontekste

Ellex®

Ellex Valiunas

Dėl nuostolių atlyginimo iš AB „Inter Rao Lietuva“

Ellex®

Dėl nuostolių atlyginimo iš AB „Inter Rao Lietuva“

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. gegužės 27 d. sprendimas civilinėje byloje Nr. e2A-199-854/2025

Ieškovas: UAB „Orion Global Pet“

Atstovas: AB „Inter Rao Lietuva“

Trečiasis asmuo: Lietuvos Respublika, atstovaujama FNTT

Faktinės ginčo aplinkybės: Ieškovas ir atsakovas buvo sudarę elektros pirkimo-pardavimo sutartį, pagal kurią atsakovas įsipareigojo parduoti elektros energiją ieškovui. Atsakovas nutraukė sutartį su ieškovu, nes FNTT jam pritaikė ribojamąsias priemones, įšaldydama lėšas, akcijas ir nekilnojamąjį turtą. FNTT 2022 m. vasario 25 d. Tarybos sprendimo (BUSP) 2022/331, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2014/146/BUSP, pagrindu įtraukė atsakovą į Juridinių asmenų ar kitų organizacijų, neturinčių juridinio asmens statuso, kurios nuosavybės teise priklauso arba yra kontroliuojamos subjekto, kuriam taikomos sankcijos, sąrašą.

Dėl nuostolių atlyginimo iš AB „Inter Rao Lietuva“

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. gegužės 27 d. sprendimas civilinėje byloje Nr. e2A-199-854/2025

Teisėjų kolegija pažymėjo, kad nors šioje byloje, be kita ko, keliama sutartinės civilinės atsakomybės (ne)taikymo, atleidimo nuo civilinės atsakomybės klausimai, kurie įprastai reglamentuojami sutarčių teisės normomis, įtvirtintomis CK šeštojoje knygoje, tačiau nagrinėjamu atveju aktualu tai, jog atsakovė yra viena iš sutarčių šalių, kuriai yra taikomos ribojamosios priemonės tarptautinių sankcijų pagrindu. Dėl šios priežasties šioje byloje yra aktualus ne tik nacionalinis sutarčių reglamentavimas, bet ir nacionaliniai bei tarptautiniai viešosios teisės aktai, reguliuojantys tarptautinių sankcijų įgyvendinimą ir kartu darantys įtaką asmenų sandorių sudarymui ir prievolių vykdymui. Atsižvelgdama į teisinio reglamentavimo tikslus, paskirtį ir reguliuojamų teisinių santykių pobūdį, teisėjų kolegija daro išvadą, kad toliau aptariamas teisinis reguliavimas laikytinas specialiuoju (lot. *lex specialis*) CK šeštosios knygos teisės normų, reglamentuojančių sutarčių vykdymą ir atleidimą nuo sutartinės civilinės atsakomybės, atžvilgiu.

Dėl nuostolių atlyginimo iš AB „Inter Rao Lietuva“

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. gegužės 27 d. sprendimas civilinėje byloje Nr. e2A-199-854/2025

Atsakovė tiek de jure (teisiškai), tiek de facto ginčo laikotarpiu negalėjo vykdyti sutartinių įsipareigojimų ieškovei dėl jai pritaiktų ribojamųjų priemonių. Dėl šios priežasties, kaip jau konstatuota, atsakovei negali būti taikoma civilinė atsakomybė, kadangi nenustatyta viena iš būtinų civilinės atsakomybės atsiradimo sąlygų – neteisėti veiksmai (CK 6.246 straipsnio 1 dalis). Teisėjų kolegija pabrėžia, kad **ribojamųjų priemonių taikymas atsakovės atžvilgiu nagrinėjamoje byloje vertintinas ne kaip civilinę atsakomybę šalinantis pagrindas, bet kaip aplinkybė, lemianti išvadą, jog nėra nustatyti neteisėti atsakovės veiksmai**. Kadangi bent vienos civilinės atsakomybės sąlygos nebuvimas eliminuoja civilinės atsakomybės taikymo galimybę, atleidimo nuo civilinės atsakomybės instituto taikymas pagal CK 6.212 straipsnį šioje byloje netenka teisinės reikšmės. Įvertinęs išdėstytas aplinkybes, teismas konstatavo, kad dėl neįvykdytų įsipareigojimų ieškovei pagal sutartį ir papildomą susitarimą atsakovei negali būti taikoma civilinė atsakomybė, o tai reiškia, jog nėra teisinio pagrindo ieškovei priteisti nuostolius.

Šalių įsipareigojimų vykdymas ir civilinės atsakomybės įgyvendinimas: “Elektrum” byla

Ellex[≡]

Šalių įsipareigojimų vykdymas ir civilinės atsakomybės įgyvendinimas

2023 m. gruodžio 21 d., *Lietuvos Apeliacinis Teismas*

Ieškovė: UAB Vydmantai wind park

Atsakovė: UAB “ELEKTRUM LIETUVA”

Faktinės ginčo aplinkybės: Ieškovas ginčijo atsakovo vienašališką sutarties vykdymo sustabdymą, po to, kai paaiškėjo, kad ieškovas yra įtrauktas į FNTT viešai skelbiamą *Fizinių ir (ar) juridinių asmenų sąsajų su subjektais, kuriems taikomos tarptautinės sankcijos, sąrašą*.

Vilniaus apygardos teismas 2023 m. liepos 10 d. sprendimu ieškovės ieškinį atmetė, todėl ieškovas sprendimą apskundė Lietuvos Apeliaciniam Teismui.

Šalių įsipareigojimų vykdymas ir civilinės atsakomybės įgyvendinimas

2023 m. gruodžio 21 d., Lietuvos Apeliacinis Teismas

Lietuvos apeliacinis teismas argumentavo savo išvadas:

Atsiskaitymai už paslaugas ir prekes, pristatytas iki datos, kai paslaugų teikėjui buvo pritaikytos tarptautinės sankcijos

Europos Sąjungos Tarybos Reglamento (EB) Nr. 269/2014 dėl ribojamųjų priemonių, taikytinų atsižvelgiant į veiksmus, kuriais kenkiama Ukrainos teritoriniam vientisumui, suverenitetui ir nepriklausomybei arba į juos kėsiamasi, 2 straipsnyje įtvirtinta, kad įšaldomos visos šio Reglamento I priede išvardytiems fiziniams ar juridiniams asmenims, subjektams ar organizacijoms ar su jais susijusiems fiziniams ar juridiniams asmenims, subjektams ar organizacijoms priklausančios, jų nuosavybe esančios, jų valdomos ar kontroliuojamos lėšos ir ekonominiai ištekliai. To paties straipsnio 2 dalyje pažymima, kad nesuteikiama galimybė šio Reglamento I priede išvardytiems fiziniams ar juridiniams asmenims, subjektams ar organizacijoms ar su jais susijusiems fiziniams ar juridiniams asmenims, subjektams ar organizacijoms tiesiogiai arba netiesiogiai naudotis lėšomis ar ekonominiais ištekliais arba galimybė jais naudotis tų fizinių ar juridinių asmenų, subjektų arba organizacijų naudai. Reglamento 269/2014 4 straipsnio 1 dalies (a) punkte nustatyta, kad nukrypdomos nuo Reglamento 2 straipsnio, valstybių narių kompetentingos institucijos gali leisti nutraukti tam tikrų lėšų arba ekonominių išteklių įšaldymą arba leisti naudotis tam tikromis lėšomis arba ekonominiais ištekliais tokiomis sąlygomis, kurias šios institucijos laiko tinkamomis, jei jos nustatė, kad lėšos ar ekonominiai ištekliai yra: a) reikalingi I priede išvardytų fizinių ar juridinių asmenų, subjektų arba įstaigų, taip pat nuo tų fizinių asmenų priklausomų šeimos narių pagrindiniams poreikiams tenkinti, įskaitant mokėjimus už maisto produktus, nuomą arba hipoteką, vaistus ir gydymą, mokesčius, draudimo įmokas ir komunalines paslaugas.

Iš nurodyto reglamentavimo yra akivaizdu, kad sankcijų įgyvendinimo laikotarpiu, jokie mokėjimai nėra atliekami, išskyrus tam tikras nustatytas išimtis, kuomet tai leidžia valstybių narių kompetentingos institucijos.

Šalių įsipareigojimų vykdymas ir civilinės atsakomybės įgyvendinimas

2023 m. gruodžio 21 d., Lietuvos Apeliacinis Teismas

Lietuvos apeliacinis teismas argumentavo savo išvadas:

Ieškovo pareiga teikti informaciją paneigiančią ryšius su subjektais, kuriems taikomos tarptautinės sankcijos

„Teisėjų kolegija taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad, atsižvelgiant į kontroliuojamų ir sankcionuotų asmenų santykių latentiškumą, iš atsakovės negali būti reikalaujama į bylą pateikti neginčijamų įrodymų dėl ieškovės ryšių (ne)buvimo su sankcionuotais asmenimis, kadangi iš esmės atsakovė tokių neginčijamų įrodymų pateikti ir negalėtų. Nagrinėjamo ginčo atveju būtent ieškovei tenka pareiga paneigti ryšių su Rusijos Federacija egzistavimą. Pažymėtina, kad byloje esantys rašytiniai įrodymai (pavyzdžiui, atsakovės siųsti kreipimaisi į ieškovę) patvirtina bendradarbiavimo stoką. Atsakovė ne kartą siūlė ieškovei pateikti duomenis, įrodančius, kad jos nekontroliuoja sankcionuoti asmenys. Tačiau ieškovė arba ignoravo atsakovės prašymus arba nurodydavo, jog tokių duomenų negali pateikti dėl techninių galimybių. Be kita ko, atsakovė 2022 m. gegužės 26 d. raštu pasiūlė ieškovei pradėti Sutarties nutraukimo procedūrą. Į šį pasiūlymą ieškovė atsakovei neatsakė. Atsakovės į bylą pateikti duomenys sukūrė prezumpciją, kad ieškovė yra kontroliuojama sankcionuotų asmenų, taigi ieškovei nagrinėjamo ginčo atveju kilo pareiga tokią prezumpciją paneigti. Teisėjų kolegijos vertinimu ieškovė šioje byloje savo pareigos neįvykdė.“

Šalių įsipareigojimų vykdymas ir civilinės atsakomybės įgyvendinimas

2023 m. gruodžio 21 d., Lietuvos Apeliacinis Teismas

Lietuvos apeliacinis teismas argumentavo savo išvadas:

57. [...] Todėl ir iš Sutarties kildinamas reikalavimas sumokėti skolą už elektrą, kurią šios bylos ieškovė atsakovei patiekė po to, kai ieškovei įsigaliojo ES ribojamosios priemonės, turi būti suvokiamas kaip patenkantis į su sutartimi ar sandoriu susijusių reikalavimų, kurių vykdymui poveikį turėjo Reglamentu Nr. 269/2014 nustatytos priemonės, sąrašą. Taigi **šis reikalavimas negali būti tenkintas tol, kol** Reglamentu Nr. 269/2014 **nustatytos priemonės nėra panaikintos**. [...] straipsnis turi būti suprantamas taip, kad jo nustatytos priemonės, tarp kurių yra ir ekonominių išteklių įšaldymas, taip pat draudžia vykdyti prieš įsigaliojant šiam reglamentui sudarytas sutartis [...].“

„60. [...] Taigi remiantis ES teisės aktais ir ESTT praktika galima daryti išvadą, kad pareiga vykdyti iki ES teisės aktuose nustatytų ribojamųjų priemonių taikymo pradžios momento sudarytas sutartis pasikeičia nuo tokių ribojamųjų priemonių taikymo pradžios momento. Dėl to Sutartis, pagal kurią ieškovė atsakovei turėjo tiekti elektrą, o atsakovė už tą elektrą turėjo sumokėti nustatytą kainą, nuo ribojamųjų priemonių taikymo pradžios momento turi būti suvokiama kaip nevykdytina ribojamųjų priemonių taikymo laikotarpiu, nes ekonominiai ištekliai (šiuo atveju – elektra) turi būti įšaldomi, negali būti naudojami ekonominei veiklai (taigi negali būti parduodami) ir negali būti sudaroma galimybė išvengti tokio ekonominių išteklių įšaldymo, t. y. ekonominių išteklių naudojimas ribojamųjų priemonių taikymo laikotarpiu negali teikti ekonominės naudos asmenims, kurių lėšos ir ekonominiai ištekliai įšaldomi.“

Ellex®

Baltic circle of legal excellence

Ellex® Raidla

Ahtri 4
EE-10151 Tallinn
Estonia

+372 640 7170
estonia@ellex.legal

Ellex® Klavins

K.Valdemara 62
LV-1013 Riga
Latvia

+371 6781 4848
latvia@ellex.legal

Ellex® Valiunas

Jogailos g. 9
LT-01116 Vilnius
Lithuania

+370 5268 1888
lithuania@ellex.legal